

Ο ΛΟΧΙΑΣ

Τό νησί μου άκουσμένο για τίς ξεφάντωσες — εκεί
πρώτη χάρη λογίζομε νάναι ο νέος τραγουδιστής
γυρίζοντας από ταξίδια τυχερά καπεταναίοι και συντρόφοι
συνάζονται απ' τίς στεριές τά όργανα
μερόνυχτα γλεντοῦνε κι άμα πιά δέ δύνουνται
νά πιοῦνε άλλο κρασί ανοίγουνε τῶν βαρελιῶν τίς κάνουλες
μεθά κι γῆς θέλει δέ θέλει

ΤΟ ΠΑΙΔΙ

Αυτά είναι τά όμορφα, τά δίκαια
διατάξετε τά όργανα τί χορό νά παίξουνε

ΤΡΑΓΟΥΔΙ Ε' τούρκικο

ΦΩΝΗ ΤΟΥΡΚΟΥ

Γιά τούς γκιαούρηδες φέρνει χαρές ο ούρανός
για μάς κρυφά θά παίζει τό νταούλι
τό βράδυ τοῦ ραμαζανιοῦ —
τώρα ο τόπος μας μαύρη ξενιτιά
τῶν γυναικῶν οί κόρφοι γίνανε πέτρες
ο χότζας απ' τήν πορτίτσα τοῦ μιναρέ
φώναξε πικραμένος έπεσε και σκοτώθηκε.

Η ΤΡΙΤΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Ο ΛΟΧΙΑΣ

Ποῦ μάς πάτε;
ποῦ τόν πάτε τό στρατό;
Μάς καταπίνουνε τά βουνά έδῶ στά βάθη τῆς Τουρκιάς
κατά ποῦ πέφτει θάλασσα;
όχου θάλασσα νά 'βλεπα μιάν άκρη σου
τοῦ γυρισμοῦ μου έλπίδα...

Οί κατάρες φράξανε τούς δρόμους
όπου καθίζομε τραβοῦν τόν ἴσκιο τους τά δέντρα
δέν ἀκούσαμε ἀπό στόμα καλημέρα
περάσαμε τοῦ Σαγγαριοῦ τήν ἔρημο μπρός - πίσω
ἡ γλώσσα μας ἀπ' τήν δίψα
ἤρθε γένηκε χοντρή σάν τοῦ βοδιοῦ
ὅσοι ἀποκάμανε καί πέσανε, κάτι φιδάκια κόκκινα
πρίν ξεψυχήσουνε φωλιάζανε στίς ἀμασκάλες τους
τινάζανε πάνω τά κεφάλια τους καθώς περνούσαμε
σκιάζανε τ' ἄλογα — ἔ μέ τά κιάλια πιά
μετρήσαμε τῆς Ἄγκυρας τούς μιναρέδες
ἄχ ἄς πῶ ἓνα τραγούδι, πέ πῶς νυχτώθηκα — καμός
στοῦ χωριοῦ μας καμιά πλαγιά

ΦΩΝΗ ΤΟΥΡΚΟΥ

Ἄφερим τό τραγούδι σου γκιαούρη
σοῦ πρέπει ἔτσι ἀργά καί λυπημένα πού τό λές
καί μεῖς πού σέ σημαδεύομε
θά περιμένομε ὅσο τό λές

Ο ΛΟΧΙΑΣ

Ποιός εἶσαι; Φανερώσου, σ' ἄρεσε τό τραγούδι μου;
ἐδῶ δέ φτάνει ὅποιος τ' ὀρίζει νά σέ σκοτώσω
σ' ἓνα λιμάνι σέ γλέντι πού τραγούδησα
παρατήσανε οἱ ναῦτες τά καράβια
τόν καπετάνιο δέσανε στ' ἄλμπουρο

ΦΩΝΗ ΤΟΥΡΚΟΥ

Μιά - μιά γνωρίζομε τίς χάρες σου θά σέ παινέψομε
ἅμα θά ξεσκίζουνε τά τσακάλια
μιά - μιά λουρίδα τό ψοφίμι σου

Ο ΛΟΧΙΑΣ

Μέ περιγελοῦνε κι ἐγώ τραγουδῶ

πῶς νά πάρω πίσω τά λόγια μου;
Βγείτε ἀβάφτιστοι νά χτυπηθοῦμε
καυκιέμαι γιά τραγουδιστής
μά εἶμαι καί πολεμιστής — βγείτε ὅσοι κι ἄν εἴστε

ΦΩΝΗ ΤΟΥΡΚΟΥ

Τ' ἀκριβό μπαρούτι δέ χαλνοῦμε
εἶσαι πιασμένος ὅλοι πιαστήκατε
σά ντομούζια σέ παγάνα — τό χειμώνα
θά μετροῦμε καύκαλα ὅποτε βγαίνομε γιά ξύλα
σά μανιτάρια θ' ἀσπρίζουνε μέσ στά κλαριά

Ο ΛΟΧΙΑΣ

Εἴστε ἀνθρώποι; Ἐάν εἴστε ἀνθρώποι φανερωθεῖτε
νά φέξει νά μᾶς δεῖ κι ἡ μέρα
ἡ μέρα νά τό πεί πῶς ἀντρες πολεμοῦνε

ΦΩΝΗ ΤΟΥΡΚΟΥ

Ἐμᾶς συμφέρει τό σκοτάδι
ποτές μακάρι ἄς μή φέξει ἐμεῖς βλέπομε

Ο ΛΟΧΙΑΣ

Ἐμένα μέ βλέπετε τί κάνω;

ΦΩΝΗ ΤΟΥΡΚΟΥ

Σέ βάτου ρίζα κάθεσαι, τ' ὄπλο σου
στ' ἀπόκλωνα τοῦ βάτου ἀκουμπισμένος, τώρα τ' ἄρπαξες
πάνω πετάχτηκες, σφίγγεις λουρί στή μέση του
πάλι ἔσκυψες, γυρεύεις νά κρυφτεῖς
τοῦ κάκου, ἄδικα καί τή γῆς νά σκάψεις μέ τά νύχια
θά σέ ξεράσει δέ γλιτώνεις, θά χαθεῖς.

Η ΤΡΙΤΗ ΕΞΙΣΤΟΡΗΣΗ

Στό τέλος τοῦ καλοκαιριοῦ καΐνε τά δάση, κείνον τόν Αὔγουστο
στά ἔννιακόσια εἴκοσι δύο
λαμπάδιασε ἡ Ἀνατολή,
στ' Ἀφιόν Καραχισάρ πρωτοπετάξανε
τά ὄπλα οἱ στρατιῶτες,
μέ τά κιάλια στό χέρι μείνανε οἱ στρατηγοί
πέφτουν ἀπάνω τους οἱ Τοῦρκοι ἀλαλάζουνε,
χρυσά γαλόνια ξηλώνουνε μοιράζονται,
λόχοι, συντάγματα τρέχουνε γιά τή θάλασσα,
σάν τή μελίγγρα στά βλαστάρια
κολλοῦνε στ' αὐτοκίνητα στά τραῖνα οἱ ξαρμάτωτοι
κ' οἱ λαβωμένοι ἀπ' τά τσαντήρια ξεφωνίζουνε
νά μήν τούς παρατήσουνε, σέρνονται φασκιωμένα κορμιά.
Μπροστά φεύγουνε οἱ Ἕλληνες χαλοῦνε Τούρκους
ξοπίσω οἱ Τοῦρκοι χαλοῦνε Χριστιανούς
ἔπου σταθοῦνε οἱ φτέρνες στάζουν αἶμα
μιά γῆς καί ποιόν νά λυπηθεῖ;
Πιάσανε οἱ Τοῦρκοι τά ψηλώματα,
τούς πιό δικούς δέχονται τά βουνά
οἱ Χριστιανοί πέσανε στ' ἀκρογιάλια
μέ τήν ψυχή στό στόμα ὅπως πέφτουν ξεψυχισμένα ὀρτύκια
ἄλλαξε πρόσωπο ἡ χώρα
τά δέντρα της φορτωμένα κρεμασμένους
στά πηγάδια γυναίκεια πλέβουνε μαλλιά
δίπλα στούς δρόμους σιγοκαίγονται χωριά
σάν ἀσβεστοκάμινα παρατημένα.
Τότες διάταξε ὁ Κεμάλ τ' ἀσκέρια του
νά πολεμήσουνε σκληρά κι ἅμα θά καθαρίσει
καί τ' ἀχνάρι ἀπ' τίς ρόδες τῶν γκιαούρηδων

θά τούς αφήσει τή Σμύρνη γιά λουφέ
 ἄχ τή Σμύρνη καί τό σκύλο τό Δεσπότη της.
 Λοιπόν ὁσμίζονται οἱ χριστιανομάχοι
 Τσέτες, Ζεϊμπέκηδες ὡς τά στήθια σφιχτοζωσμένοι
 Ἄτσιγγανοί πού πλαγιάζουμε μέ τ' ἀρκούδια,
 πρὶν κατακάτσει τῶν Ἑλλήνων ὁ θλιμμένος κουρνιαχτός
 ἄρχισε ὁ χαλασμός
 χαλνοῦν ψυχές, χαλνοῦνε ἄψυχα
 χάλασε ἡ καλή σειρά
 πάνω της κρέμεται ἡ ζωὴ τ' ἀνθρώπου,
 ἓνα πρωὶ ἀδειάσανε τά σπίτια
 πῆραν οἱ νοικοκύρηδες μαζί τους τά κλειδιά
 τῶν ὀρνιθιῶν τους ρίξανε φαί μά πρὶν νυχτώσει,
 ξεγραφτήκανε νοικοκύρηδες, ὀρνίθια καί κλειδιά,
 ὅσοι μείνανε γιά νά γλιτώσουνε τό ἔχει τους
 μπρός στά κλειστά μπαῶλα τους σφαχτήκαν σάν κουρμπάνια
 καί τούς κρυμμένους στρατιῶτες βασανίζουνε.
 Πιάσαν καί τό Δεσπότη τό Χρυσόστομο — αὐτός
 μικρό κακό δέν καταδέχτηκε νά πάθει
 νά κόψει γένια καί μαλλιά, τά ράσα του νά βγάλει,
 ἓνας - ἓνας κατεβαίνουν μέ τά κλάματα
 τῆς Σμύρνης οἱ δημογερόντοι, ἅμα βράδιασε
 ἤρθαν οἱ Τοῦρκοι καί τόν πήρανε,
 μέ δύο τῆς ὁμογένειας Τσουρτσόγλου καί Κλιμάνογλου
 ἀπό κοντά του ποτές δέ λείψανε, δέ λείψανε καί τώρα
 λοιπόν τούς πήρανε γιά πόμπεμα στούς τουρκομαχαλάδες
 ἀπό ντουβάρι σέ ντουβάρι τούς κολλούσανε
 τραβούσανε τά γένια τοῦ Δεσπότη, σπάραζε,
 λάδι ζεματιστό τόν περεχούσανε, στριγκλίζανε
 ἀπ' τά καφάσια οἱ Τουρκάλες, τέλος τόν δέσανε ἀπ' τά πόδια
 σ' ἐνοῦς Ἀράπη Κρητικοῦ τόν ἀραμπά

ὀρθός ὁ Ἀράπης καμτσικώνει τ' ἄλογα
στό καλντερίμι μπιστοῦσε ἡ κεφαλή του,
ἔτσι ἀνάσκελα ξεψύχησε
τὴν ἴδια νύχτα βάλανε φωτιά
πρῶτα κι ἀρχὴ στήν Ἀρμενιά
οἱ τροῦμπες περεχούσανε ἀντὶς νερό πετρέλαιο
ξοπίσω Τσέτες μ' ἀναμμένα δαυλιά
τά ζά ξαπολυθήκανε καὶ τρέχουνε ἀδέσποτα
κλαίει μέ τὴ φωνή του κάθε εἶδος,
κι οἱ κάτοικοι καήκανε κ' οἱ τρελοί,
στό Ἑλληνικό Νοσοκομεῖο οἱ κλεισμένοι
ἀπ' τίς στριγλιές τους οὔτε οἱ Τσέτες δέ σταθήκανε
γιά κλεψιά σ' αὐτόν τό μαχαλά,
λοιπόν σκάβοντας κείνο τό μέρος τά καμένα
βρίσκανε ὕστερα πολλά.
Κι ἀπάνω στό στενό γιαλό, πίσω φωτιά μπροστά νερό
τόπος δέ βρίσκεται ὅσο γιά νά σκύψουνε,
ὄρθια κοπάδια οἱ ρωμιοί
στραβολαιμιάζουνε γιά νά γλιτώσουν τά κεφάλια τους
ἀπό τῶν καβαλάρηδων τά σβουριχτά σπαθιά.
Ἄνοιξαν καὶ τά μνήματα
στῆς Πούντας τό Νεκροταφεῖο, οἱ Τοῦρκοι ἐκεῖ
ἅμα νυχτώσει πέφτουνε, γνωρίζουν νιές ἀπό γριές
πιάνουνε μάγουλα, λαιμά τίς τραβοῦνε ντροπιασμένες
στά κυπαρίσσια πιάνουνται.
Πέντε μέρες ἔκαιγε ἡ φωτιά
ὡς τ' Ἀγιονόρος ἔφεξε ἡ λάμψη της σάν ἦγε ἥλιος
Σμύρνη δέν εἶχε πιά ὁ κόρφος, πάει,
πᾶνε τά σοκάκια, πᾶνε τά μπαλκόνια, πᾶνε οἱ καφενέδες
παλιές, καινούργιες ἐκκλησιές, πάει ὁ Φασουλᾶς
σπλαχνικά παποράκια ὅσα πλευρίσανε

βουλιάζανε ἀπ' τὴν τρέλα τῆς στεριάς.
Στά κορδόνια οἱ Τοῦρκοι διαλέγουνε τούς ἄντρες
ἐκεῖ πιά βγαίνουνε τὰ τελευταῖα κομποδέματα
ἐκεῖ χωρίσανε ζωές μέ μιὰ ματιά.
Κι ὅσα πέσανε γιὰ νά σωθοῦνε κολυμπώντας
ἀγόρια καί κορίτσια φτάσανε ὡς τὰ πολεμικά
τὰ διώξανε μέ γάντζους ἀπ' τίς σκάλες
μαλώνοντας στή γλώσσα του οἱ ναῦτες
γιατί χαλνοῦνε τίς μπογιές
θαμάζοντας τόση ἀπονιά βουλιάζανε
ἐπήξε ἡ θάλασσα ἀπ' τὰ κορμιά
οἱ γλάροι τσιμποῦνε ὅσα πλέβουνε
καί τ' ἀγέρι πού φυσᾶ πρωί καί βράδυ
βάρυνε ἀπ' τὴν ἀποφορά.

Η ΤΕΤΑΡΤΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Ο ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΗΣ

Βαστᾶτε μάνες ἀπ' τό χέρι τὰ μικρά
νά μὴν πληθύνουνε οἱ χωρισμοὶ ἀλίμονο
τούς ἄντρες σας μὴν περιμένετε
κατὰ κεῖ γυρίστε τὰ κεφάλια
στήν Ἑλλάδα ν' ἀξιωθοῦμε νά περάσομε
τίς πατρίδες μας ξεγράψτε.

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Ἄχου ἄντρες μας, ἀγόρια μας
ἄχου ρίζες καί κλῶνοι μας πού τούς ἀφήνομε;
φωτιά καίει τὰ σπίτια μας
φωτιά μᾶς καίει τὰ μαλλιά
τί θά πάρομε τί θ' ἀφήσομε.
ἔλεος, ἔλεος Χριστέ μου μαῦρα θά ντυθοῦμε

ἄλλο ἀπό μαῦρα δέ θά φορέσομε, τάμα κάνομε
γυναῖκες δίχως τούς ἄντρες μας.

Ο ΛΟΧΙΑΣ

Ἐφτασα πιά σ' ἀκρογιαλιά - μοσκοβολιά
θά φτάσω ἄραγε καί στοῦ χωριοῦ μας τήν ἀνηφοριά
θά τρέξουνε οἱ γειτόνισσες, ἡ μάνα μου θά μέ γνωρίσει
ὄχ μήν τρομάξτε χριστιανοί νερό, λίγο νερό

Ο ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΗΣ

Ποιός εἶσαι, γιατί μπουσουλαῖς σάν τό τετράποδο;

Ο ΛΟΧΙΑΣ

Δέ μέ βαστοῦνε τά πληγιασμένα μου ποδάρια
ἐννιά μερόνυχτα περπατῶ, ἤμουνα στρατιώτης
στ' ἀλώνια μιά νύχτα ἔπεσα μασοῦσα σιταράκι
μ' ἀκούσανε μέ χτυπήσανε μέ διχάλι
ἡ μέση μου δέ στυλώνει, πέφτει ὁ λαιμός μου, σέρνομαι
οἱ ἀγκῶνες μου στραβώσανε, οἱ ἀπαλάμες μου πετρώσανε
ροῦχα, λουριά γενῆκαν ἕνα μέ τό κρέας μου — νερό, νερό

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Πᾶνε οἱ βρύσες, τά πηγάδια ὅπου προσμέναμε
σά θεό κανέναν Ἕλληνα στρατιώτη
νά τόν δροσίσομε, φεύγομε, φεύγετε καί σεῖς
μέ πεσμένα μουστάκια στρατιῶτες κι ἀρχηγοί
μαῖς παρατήσατε σάν κρέατα πουλημένα

Ο ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΗΣ

Ἐνα κακό μαῖς ἤβρε καί μαῖς καί σᾶς, ἀλίμονο
οἱ μεγάλοι μαῖς πουλήσανε...

Ο ΛΟΧΙΑΣ

Μαῖς κατατρέχουνε καί τ' ἄψυχα

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Κατατρεγμένοι νάσαστε, οί τρομάρες μας
στά πόδια σας στό λαιμό σας άλυσίδες καί θελιές
νά πιαστεί νά βουλιάξει σά μολύβι
όποιο παπόρι σās βάλει μέσα

Ο ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΗΣ

Σκάστε γυναίκες, τέτοιες ώρες
είναι άνοιχτός ό ούρανός οί κατάρες πιάνουνε
τράβα πιό κεί στρατιώτη, τό κακό
ξεπέρασε πιά τήν ντροπή, Τουρκοί πλησιάζουνε
μέ περικάλια μέ διαμαντικά θά τούς προσπέσομε
φύγε, άν μείνεις, πρώτος έσύ κακόμοιρε
θά κακοθανατίσεις

Ο ΛΟΧΙΑΣ

Ώς έδω ήρθα σερνάμενος
δέν πάω παρακει άχ δέ βρίσκεται κανείς
μωρέ κανείς δέ μέ γνωρίζει, είμαι ό λοχίας
έμεις μπήκαμε πρώτοι στό χωριό σας
ροδί μαντίλι μου πετάξατε καί χόρεψα
ή βουή πού μάς φτέρωνε τώρα μάς ντροπιάζει
άχ κλάψτε με όσοι μέ ξέρετε
ήμουνα παλικάρι δέ μέ πιστεύουνε
δέ μέ πιστεύουνε, σκοτώνομαι, άξιο μαχαίρι μίλησε

ΦΩΝΕΣ

Τουρκοί — Τουρκοί.

Ο ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΗΣ

Σηκώνουνε τίς σκάλες τά παπόρια.

Η ΤΕΤΑΡΤΗ ΕΞΙΣΤΟΡΗΣΗ

Σωπαίνει ο θρήνος όσο αδειάζουνε
τά κατάγιαλα τῆς Ἀνατολῆς
στήν Ἑλλάδα ψηλώνει, ἐκεῖ συγκλίνουνε
τά πλεύμενα φορτωμένα ψυχές
κρέμουνται στίς σκάλες, κρέμουνται στ' ἄρμενα,
κάθε κύμα καί βόγκος
ξένες παντιέρες πού περνοῦνε ἀνετριχιάζουνε
κι ἅμα φανήκανε ξεροί κάβοι ἑλληνικοί
ὅ,τι λαχτάρησε ὁ νοῦς δέν τό γνωρίζει.
Ξεμπαρκέρνουνε καί δέρνουνται ποῦ θ' ἀκουμπήσουνε
τά γλιτωμένα τους — ἀναλόγως πάλι πολλά
γέροι καί δέματα κι ἀνήλικα,
οἱ γυναῖκες σφίξανε τή μέση παλεύουνε μπροστά - μπροστά.
"Ὅπου τούς ἤβρε ἡ πρώτη νύχτα μετρηθήκανε
τήν πρώτη αὐγή θάβουνε τά νεκρά μωρά,
πολλές μάνες τά βαστούσανε κοκαλιασμένα,
φανήκανε κι ὀσονῶν σαλέψανε
ἀπ' τίς τρομάρες τά συλλοϊκά τους
κι ὄλοι χαμένους ψάχνουνε.
Πάλι δίχως αἰτία δίχως ἐλπίδα
μεταγυρίζουνε σάν ἄρρωστα κορμιά
γεμίσανε οἱ ἐκκλησίες, τά σχολεῖα
στίς ἀποθήκες στοιβάζονται χωριά,
ὡς καί τά πλουσιόσπιστα μισοανοίξανε τίς πόρτες,
καί πιά ὅπου ἰσάδι ὅπου πλατεῖα
στοιβιασμένη, δρασκελισμένη προσφυγιά
δέχεται ὅ,τι ρίχνει ὁ οὐρανός.
Κι ὅσα παπόρια τάβρε ἄρρώστια μεσοπέλαγα

τραβήξανε σ' ἀκατοίκητα Γαϊδουρονήσια, Μακρονήσια
ἐκεῖ δέ φτάνει τό χῶμα γιά ταφή
τά ψάρια πλέβουνε χορτασμένα δέν τσιμποῦνε
κι ὅποιος ἔφαε παλαμίδα φαρμακώθηκε.
Τέλος μέ μιά πένα χρυσή
ἡ Εὐρώπη γράφει ἄλλη καταδίκη
νά φύγουνε οἱ Χριστιανοί ἀπ' τήν Τουρκία
κι ἀπ' τήν Ἑλλάδα οἱ Ὀθωμανοί
ἔ — μεταλλάξανε δυό βαρελιῶν κρασί, ἔ τότες
ένα μάτι νάβλεπε ἀπό ψηλά
τό πῶς ἀδειάσανε δυό πατρίδες, βιός μαζωμένος πῶς σκορπᾶ,
τ' ἅγια κειμήλια φορτωμένος καί τά χαλκώματα
φεύγει λαός ἀγύριστα
ἀνταμώσανε στά μουράγια οἱ συνοδεῖες
διωγμένοι Χριστιανοί, Ὀθωμανοί
τῶν στρωσιδιῶν τά πλουμίδια παραλλάζουνε
μά ἕνας θάνατος κάθεται σταυροπόδι
πάνω στούς μπόγους, τῆς ἐξορίας ὁ θάνατος.
Κι ἡ θάλασσα πούτανε δρόμος κόπηκε
ἀπό τίς δυό πατρίδες ἡ μιά κοιμήθηκε
παίζουνε τά ψάρια της σ' ἀδούλευτα νερά
τρυποῦνε οἱ ρίζες τίς χαβούζες,
ἀγριογούρουνα σκάβουνε τά περβόλια,
δέν πουλιέται καρπός δέν ἀγοράζεται,
μόνο στῶν γυναικῶν τόν ὕπνο
φτάνει κανένα μήνυμα — ἡ ἄλλη χώρα
παραμιλᾷ μ' ὅλα τά στόματα τῶν παραλογισμένων,
ὅπως ἀλλογυρίζουνε ζευγάδες δίχως βόδια
παπάδες δίχως ἐκκλησιές, νοικοκυραῖοι δίχως νοικοκυριά
ὡς καί Τσερκέζοι μέ σέλες δίχως ἄλογα,
κύμα τό κύμα ἡ θάλασσα πῶς νά ἱστοριστεῖ

τή βουή της πέρασα καί γέρασα.
Μά ὁ Ἄδης μόνο δέν ἀρμενίζεται
μιά κουρελού πρωτοαπλώσανε οἱ πρόσφυγες
ἕστερα στήσανε τσαντήρια
ἕστερα τίς παράγγες, τά πλιθόχτιστα
ὅ,τι γλιτώσανε τ' ἀκριβοσυγυρίζουνε
καί στό κάθε στρέμμα πολεμοῦνε
ντόπιοι μέ πρόσφυγες, πρόσφυγες μέ πρόσφυγες,
τό κάθε στρέμμα καί τά λίγα δίκια του ποτιστικά, βοσκιάτικα.
Τούς περπατᾶ ἡ θύμηση τούς περπατᾶ ἡ ἀνάγκη,
ἀνηφορίζουνε οἱ Πόντιοι
νά βροῦνε ποῦ φυτρώνουνε φουντουκιές
οἱ Θρακιῶτες πιάσανε τούς κάμπους,
καί κάτω στή Χαλκιδική παρακαλοῦνε οἱ Μαρμαρινοί
κύμα νά βρέξει τά καινούργια τους θεμέλια.
Ἔτσι ριζώσανε συνοικισμοί ὡς δύο χιλιάδες
ένα ἑκατομμύριο ψυχές, φέραν συνήθεια, ὀνόματα,
σπόρους καλούς, ἅγια σκεύη, φαγιά, τόν παστουρμά
χορούς, τό τσεφτετέλι, τά σαντούρια
τό ψάρεμα μέ λάμπες τά γρι-γριά,
σάν ἔγινε εἰρήνη μέ τούς Τούρκους εἶδε ἡ Ἀθήνα
ὡς καί καμῆλες πού φέρανε γιά πάλεμα.
Κινᾶ κ' ἕνας καλόγερος καί πάει στήν Τραπεζούντα
μέ τί καρδιά — πῆε ξέθαψε τήν Παναγία τή θαμμένη
στά γκρεμνά τῆς Σουμελᾶς — τ' ἄλλα ὅλα χαθήκανε
ἅμα πεθάνουνε κι ὅσοι τήν κλαῖνε
πές πώς δέν ἦτανε ποτές γιά μᾶς Ἀνατολή.
Κι ἐγώ ξέρω ἕναν πού βαστᾶ λογαριασμό
τῶν κοπαδιῶν του σέ τεφτέρι,
πόσα ψοφήσανε πόσα γεννήσανε
δέν πουλοῦσε γιά κέρδος μόνο τ' αὔξαινε,

στό Ναζλή στ' άπέραντο τσιφλίκι του

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Έδω στήσαμε τσαντήρι — βλέπομε 'Ανατολή
κοντά στό λείψανο οί συγγενείς
έδω στό μπογάζι όχι μπογάζι μά κατώφλι
λιμάνια πού μάς θρέψανε όχ πεθάνανε
νά το ένα συννεφάκι άρμενίζεϊ κατά τήν 'Ανατολή
άπ' τή ζήλεια χάνομαι
κάποιο φωτάκι άναψε κατάκαρσι και τρέμω
έχου μου πρέπει νά τρέμω και νά χάνομαι
πατρίδα μου, πατρίδα μας
κάθε άσπρη πέτρα κάθε άμμουδιά σου
κάθε δρόμος και δρομάκι
γραφτήκανε πιά στήν καρδιά μας
έμεις κόσμο δέ βλέπομε
μές στίς καρδιές μας μόνο βλέπομε

Ο ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΗΣ

Έμένα μου βγάλανε εισιτήριο θά περιπλανιστώ
δυό νύχτες ένα προσκέφαλο δέ σηκώνει
τέτοιον καημό, λίγο-λίγο θά τόν άκουμπήσω
ζητιανεύω και γελοΰνε άμα τούς πω
λάδι πώς δέν είδαμε στά μέρη μας σέ μπουκάλι
πιθάρι ξέραμε και τή ροή — άλίμονο στά όσα ξέραμε
φύλακες σέ χαμένο θησαυρό, παίρνω τά μάτια μου
κι άμα θά φτάξω εκεί πού δέν άκούσανε
τή συφορά μας, εκεί θά σταθώ, θά χαθώ

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Νά κι ο αίχμάλωτος, τόν έφερε ψαράδικο θεόγυμνο
άπό καρσί άχου είναι κι άλλοι σάν έσένα εκεί;
Πώς σέ λένε, πού σέ πιάσανε, πώς γλίτωσες;

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΣ

Δέν είναι άλλοι ἐγώ λέγομαι ὁ τελευταῖος
μά καί μένα δέ μέ πιάνει ὄνομα
περίμενα ὄξω - ὄξω πιά σέ κάβο
ἔλα σωστά μου, νύχια δάχτυλα μετρημένα
μά ὄνομα γιά νά μέ σφίξει τίποτα
κι ἐσεῖς πού μοῦ μιλάτε λίγο πλάι νά σταθεῖτε
ἐκεῖ πού βλέπετε δέν εἶμαι, κουβεντιάζετε σιγά
ἔμαθα σέ ἡσυχία μεγάλη, λογαριάστε ἡσυχία
σάν ἄδειασε ἡ Ἀνατολή.

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Ἄχου ἄχου ἡσυχία —κατάρρα— τώρα τί θά κάνομε
κανένα ροῦχο νά βροῦμε νά τοῦ φέρομε

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΣ

Μή μελετᾶτε ροῦχα, δέν τά χρειάζομαι
δέν εἶμαι σάν ἐσᾶς ἐγώ, ἓνα τσουβάλι θέλω
μακρύ - μακρύ νά περπατῶ κουκουλωμένος
θά τ' ἀπλώνω κι ἅμα κάθομαι
μόνο νά ράψετε πάνω κουρέλια
νά λέν τήν ἱστορία μου.

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Ἄχ παλικάρι, παλικάρι ἄχου καημός
καί ποῦ τσουβάλι, ποῦ κουρέλια...
ἄδεια τά χέρια μας ὅλα μας ἄδεια ὅλα

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΣ

Ἄρχαῖα λόγια λέτε, πάνω στό τσουβάλι πού λέω ἐγώ
πάνω - πάνω κολλήστε τή σπηλιά
ἐκεῖ μ' ἔβρε ἡ καλότατη ἀλεπού καί μέ συμβούλεψε
πώς δέ σφάζουνε τούς τεχνίτες, παραδόθηκα

είπα πώς είμαι χτίστης, χτίζαμε φούρνους, χτίζαμε χαμάμια
όλα βάλτε τα... και τήν αγωνία και τήν τιμωρία
όποιανού έκανε πώς ήξερε τήν τέχνη
δυό σταυρούς πάνω - πάνω στό στήθος νά βάλετε
ύστερα σειρές - σειρές μαυρες λουρίδες
του φάρδους και μιά λουρίδα πράσινη
σκλάβοι σκάβουνε τήν άνοιξη άμπέλια
κι οί σκλάβοι πού καθαρίζουνε τά καμένα
δυό σειρές μαυρες μιά μολυβιά
δίπλα θ' άφήστε μιά λοξή κοψιά
ξέσκεπα τά πλευρά μου
στό πλευρό μέ χτυπήσανε και σκόρπισα
ένα χρόνο ήμουνα παιδί, γύρω - γύρω
άλλα πολλά, στοίβες τά κόκαλα όχι άραιά
μας φτυαρίζανε, μας πουλούσανε
άραμπαδιές για λίπασμα
κόψτε ράψτε και γράμματα
νά λένε ΜΑΝΗΣΙΑ εκεί τή νύχτα
γυαλίζαμε και τρίζαμε
μνημονεύαμε τά όνόματά μας
τιγά - σιγά μή μας άκούσουνε
κάτω - κάτω στόν ποδόγυρο βάλτε παράθυρο καφασωτό
άπό καφάσι μέ πρωτοφώναξε
ή τουρκοδαγκαμένη, τή θυμήθηκα, μου λέει
έγώ και σύ κακόμοιρε πόση θέση πιάνομε;
Μέ τά καύκαλα θά κρυφτοϋμε
άμα περάσει βαπόρι νά μας φορτώσουνε
άχ δέ νταγιαντῶ ή άμαρτωλή πάρε με, πάρε με.
Δέν πέρασε βαπόρι βάρκα πέρασε
πού ψάρευε κρυφά, πέσαμε κολυμπώντας
μά στά μισά του μπογαζιού

αὐτή δέ μπόρεσε οὔτε ἀπό δῶ
οὔτε ἀπό κεί τοῦ μπογαζιοῦ νά ξαγαπήσει
τήν πέταξα καταμεσῆς καί πνίγηκε.
Κι ἄλλα πολλά πού δέν κεντιοῦνται
μά τοῦτα ὅλα χρειάζονται,
θά τά φορῶ ἀφοῦ εἶμαι ὁ τελευταῖος πού γλίτωσα
τέλειωσε κι ἡ παράσταση...

ΠΑΛΙ ΤΟ Α΄ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

«Ὅσο περνάει ὁ καιρός ὁ πόνος μου φουντώνει
μέρη πού γεννηθήκαμε, καημός πού δέ μερώνει»

Ἦχος π̣α̣

Η Ἑλληθελεικότωμα με
 δικοπομα και ει με δικοπομα
 και αι ει Ἑλλημωρε ε ε ε
 ληκα νενας δεν σε θε ε ε λει
 Γιατ' ει βαι φιλη με ε ε νη η η και
 Τυρκοδαγκω με ε ε ε νη

Η Ἑλληθελεικότωμα με δικοπομα και ει με
 δικοπομα - και - - ει Ἑλλημωρε Ἑλ - - ληκα
 νενας δεν σε δε - - λει γιατ' ει βαι φιλη με - - νη - - και
 Τυρκοδαγκω με - - - νη

Κοι μου μαιμένα ονειροξυπνώ μέ μαν- -ελ
 πι δα-να δω και γωμιά- μέρα φως κίε- λειθερηπα
 ρει δα να δω και γωμιά μέρα φως κίε λειθερηπα
 ρει δα - Ξύπνα και μέ-νε μερα για - -
 ξύπνα - να δης-τή λειτε εια - -

Ἦχος ἰζ Γα Ἑπτάημος Β' ἐπιτεριτος (-υ--)

Κοι μου μαιμένα ονειροξυπνώ με
 μια ανελ πι δα α να δω κίε γωμιαα
 μέρα φως κίεε λειθερηπα ρει δα α να
 δω κίε γωμιαα μέρα φως κίεε λειθε
 ρηπα ρει δα α Ξύπνα α και
 μένε μερα για α α Ξύπνα
 α ναϊ δηηση λειτε εια α α

Καταγραφή: ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΒΕΝΑΡΔΟΣ

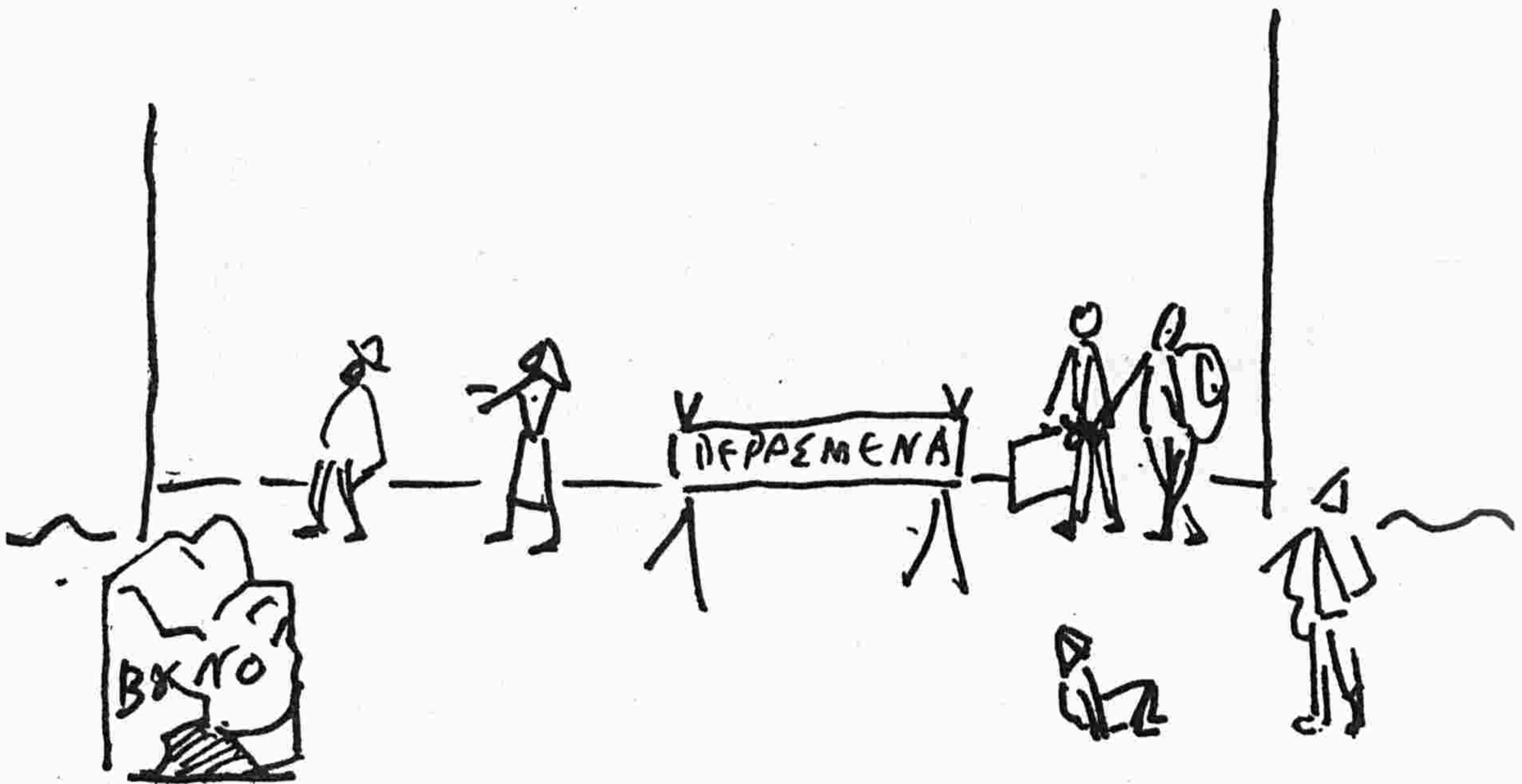

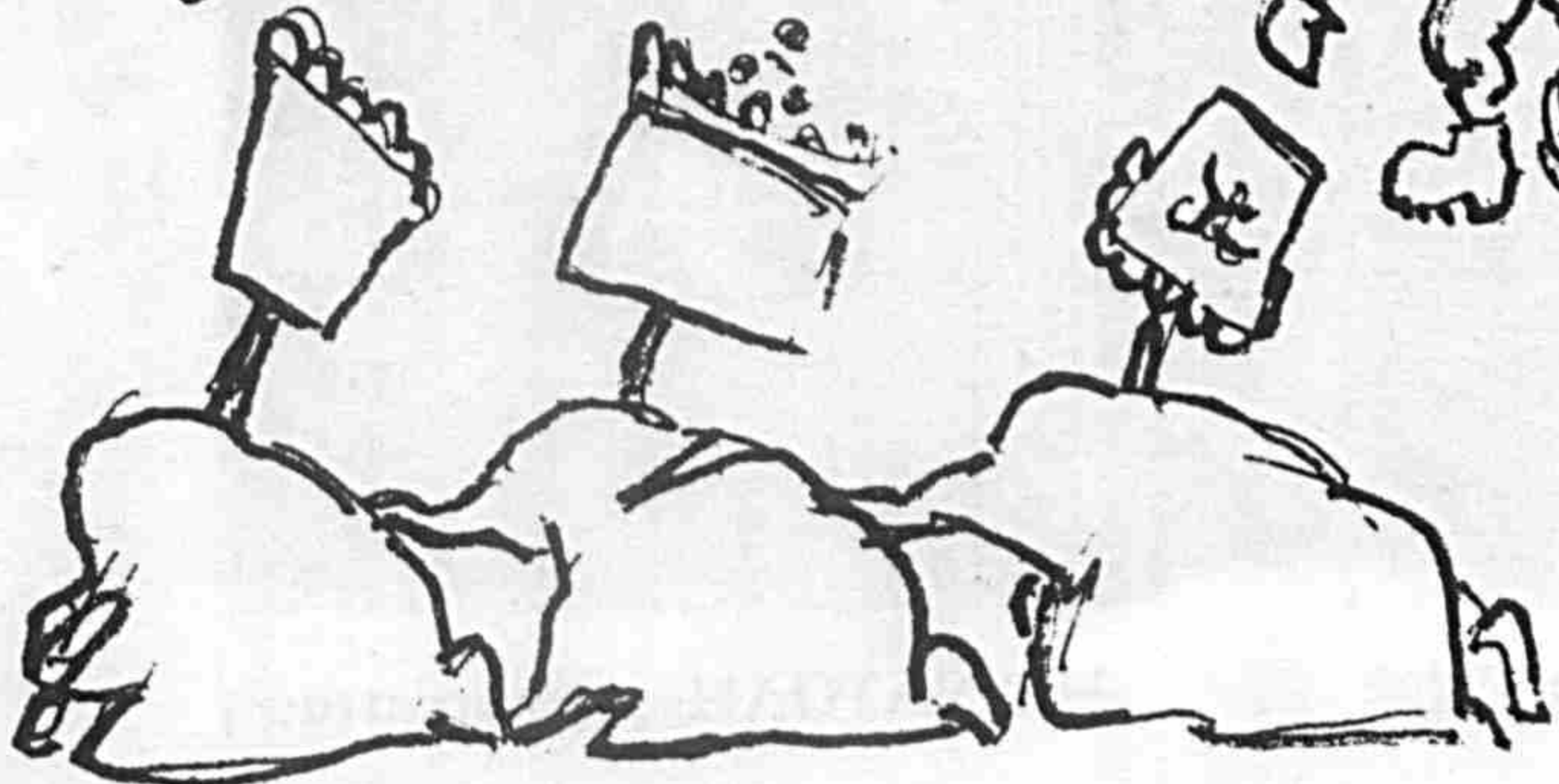
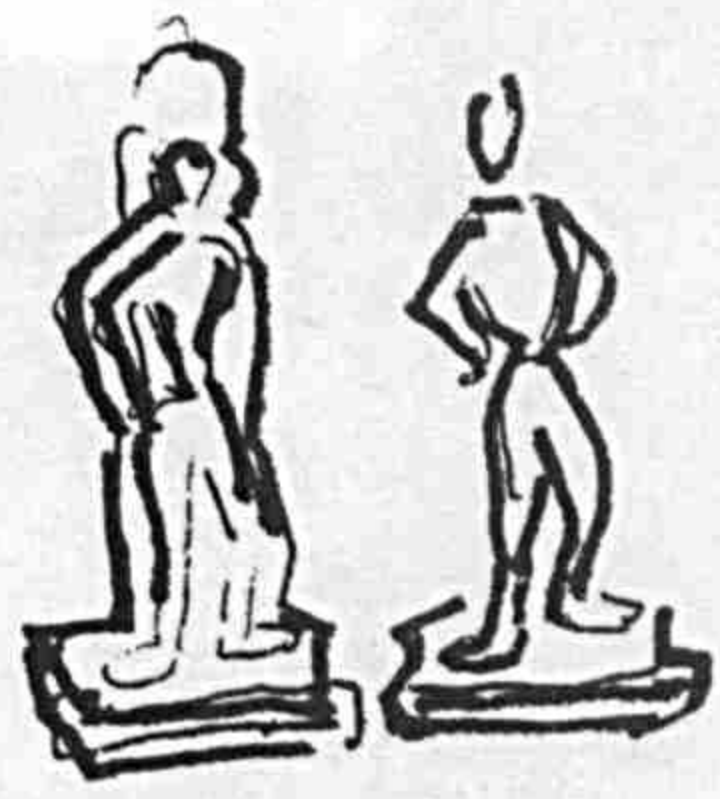
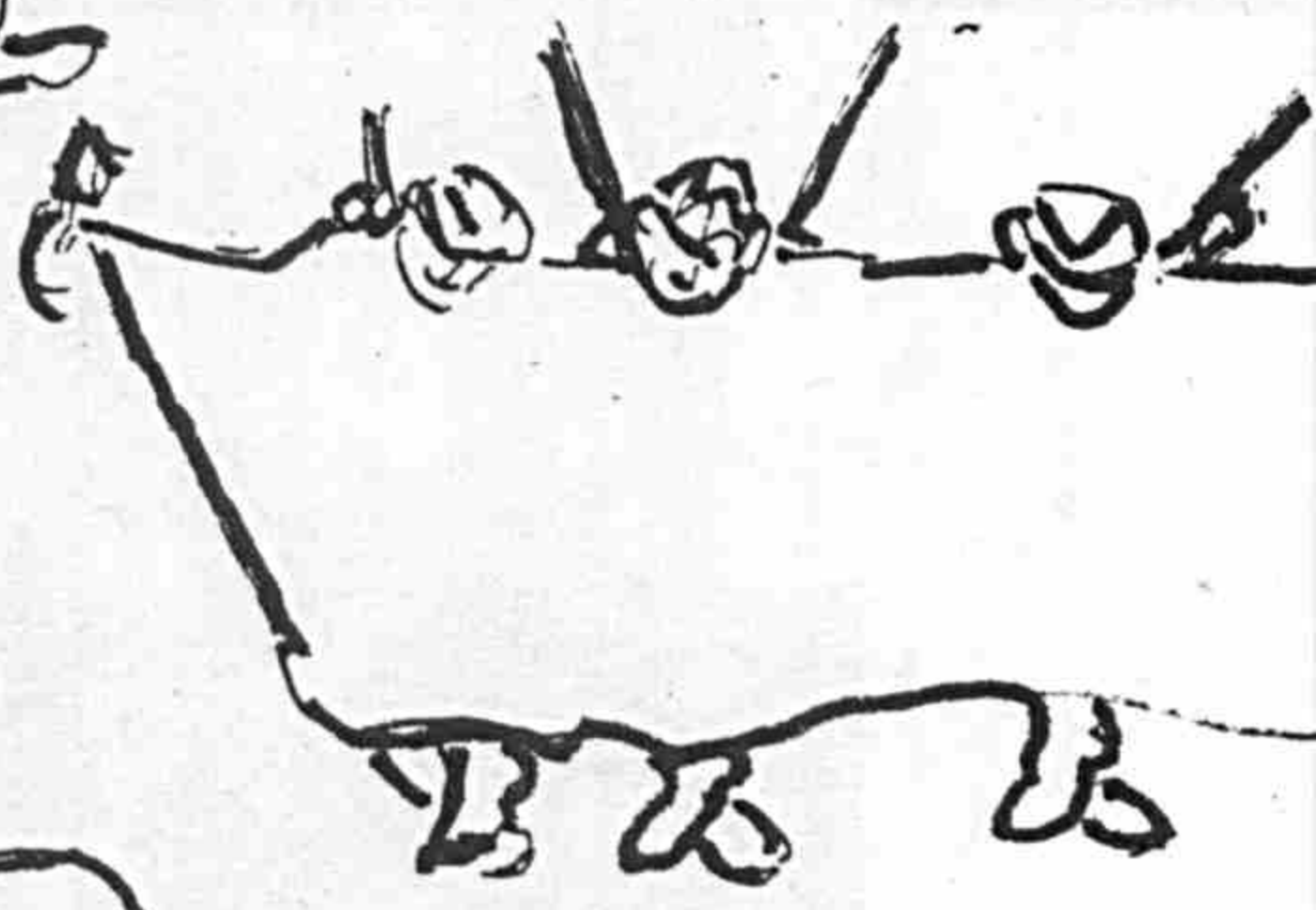
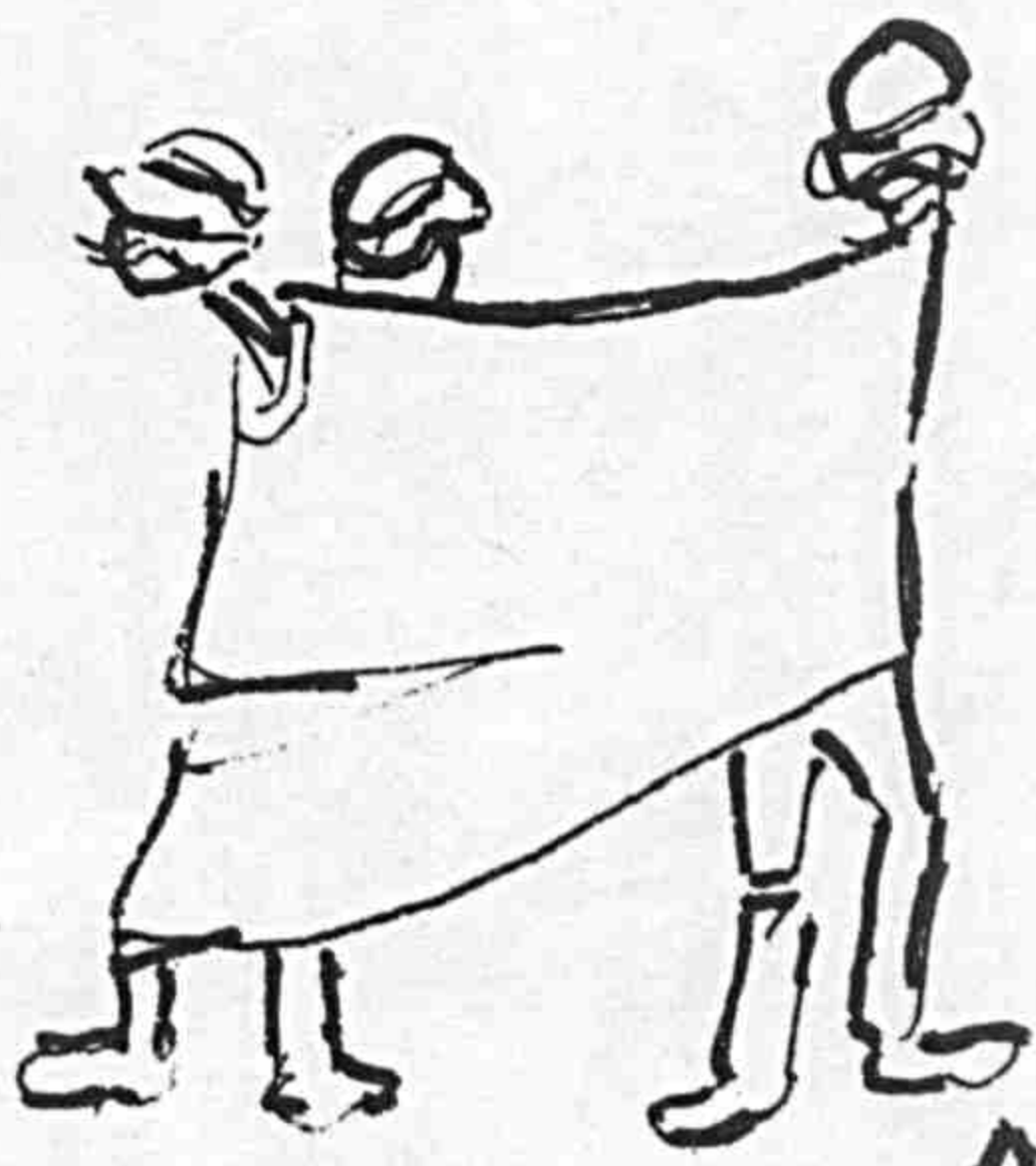
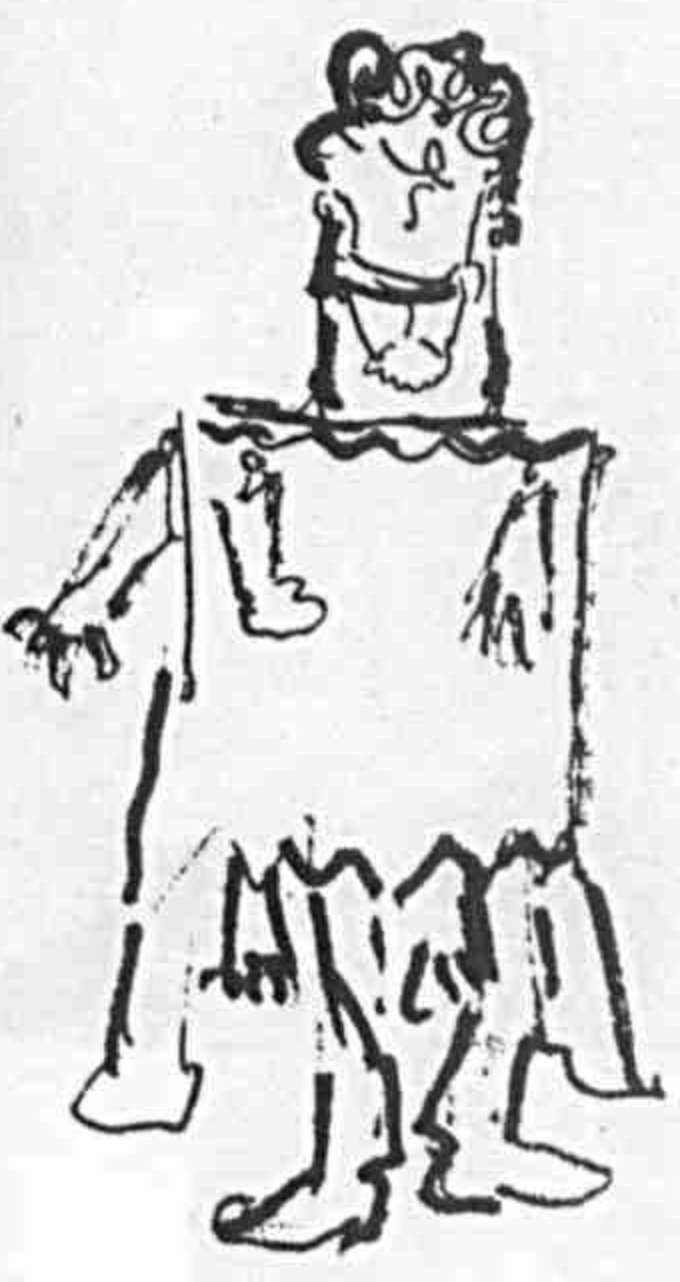

«Η ΑΝΑΤΟΛΗ» Β' Έκδοση
Γ. ΣΙΚΕΛΙΩΤΗΣ

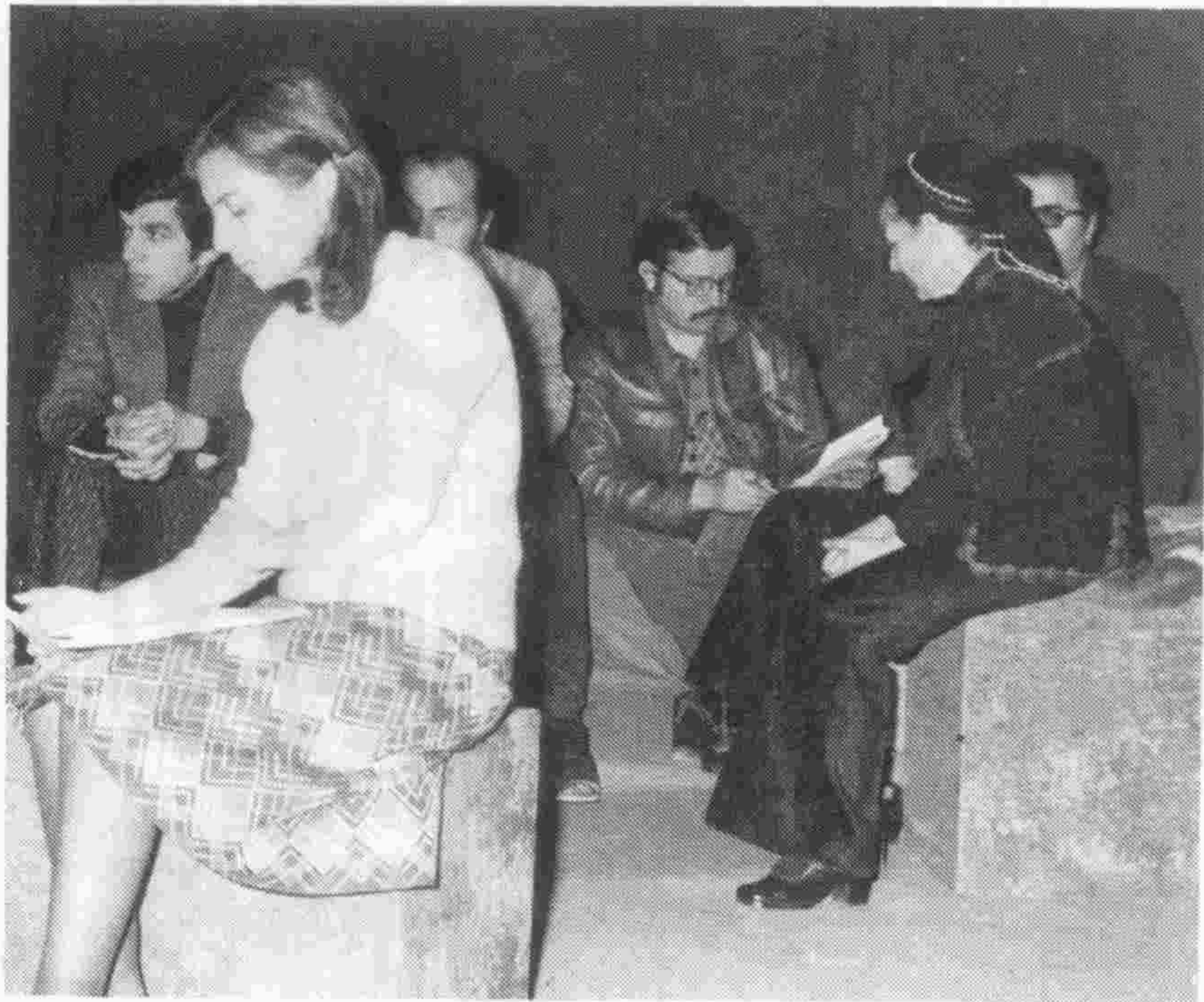
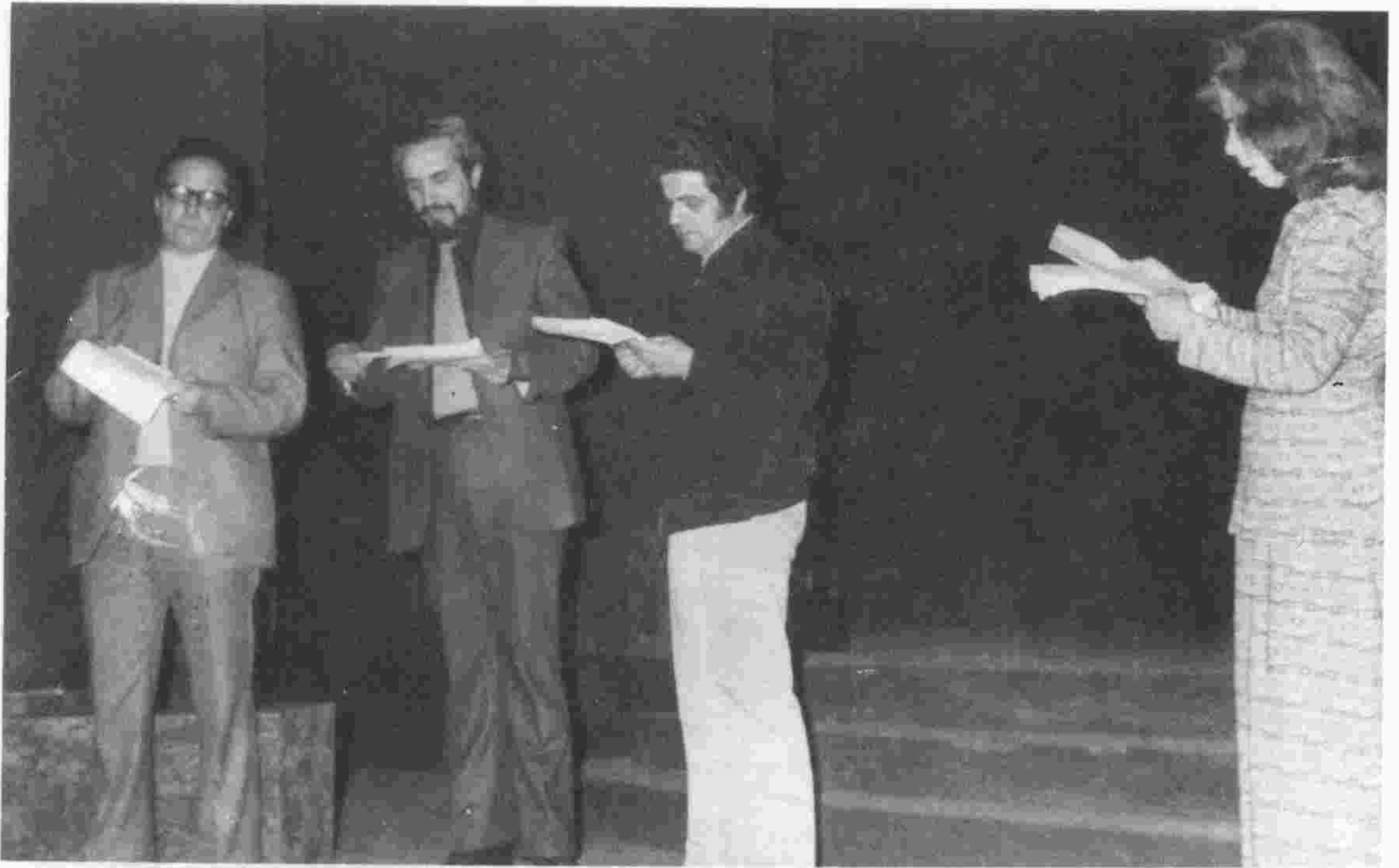
«Η ΑΝΑΤΟΛΗ» γ' έκδοση
ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΑΛΑΒΑΝΙΔΗΣ

«Η ΑΝΑΤΟΛΗ» α' παράσταση

«ΤΟ ΒΟΥΝΟ» α' παράσταση

«ΤΟ ΒΟΥΝΟ»
σχέδιο ΜΑΡΙΑ ΒΑΞΕΒΑΝΟΓΛΟΥ

ΤΟ ΒΟΥΝΟ

θεατρικό κείμενο